

Forvarnaráætlun

Grunnskóli skal stuðla að góðu samstarfi heimilis og skóla með það að markmiði að tryggja farsælt skólastarf, almenna velferð og öryggi nemenda. Velferð barna er grundvallaratriði í starfi grunnskóla, í samvinnu við heimilin og forsenda náms. Heilbrigði og hollar lífsvenjur eru grundvallaratriði í velferð nemenda. Grunnskólinn er því mikilvægur liður í ferli einstaklingsins til alhliða þroska og almennrar menntunar. Í grunnskóla þarf að skapa skilyrði fyrir nemendum svo að þeir fái notið barnsku sinnar og efla með sér sjálfstraust og félagsfærni, virki sköpunarkraft sinn og rækta skilning á manngildi.

Grunnskólinn skal vinna markvisst að forvörnum og heilsuefningu þar sem hugað er að andlegri, líkamlegri og félagslegri vellíðan nemenda skólans.

Í forvarnaáætlun skal m.a. vera áætlun skólans í fíknivörnum og áfengis- og tóbaksvörnum, áætlun gegn einelti og öðru ofbeldi, áætlun í öryggismálum og slysavörnum og stefna í agastjórnun. Einnig skal koma fram með hvaða hætti skólasamfélagið hyggst bregðast við ef mál koma upp. Kynna skal forvarnaráætlun skólans öllum aðilum skólasamfélagsins, starfsfólki skóla, foreldrum og nemendum og birta í skólanámskrá (Aðalnámskrá grunnskóla 2011).

Árið 2020 samþykkti Alþingi þingsályktun, nr. 37/150, um forvarnir meðal barna og ungmenna gegn kynferðislegu og kynbundnu ofbeldi og áreitni, ásamt áætlun um aðgerðir fyrir árin 2021–2025

<https://www.samband.is/frettir/adgerdaraetlun-um-forvarnir-medal-barna-og-ungmenna/>

Forvarnarteymi.

Í hverjum grunnskóla skal starfa forvarnarteymi sem hefur eftirfarandi hlutverk:

1. Teymið á að tryggja kennslu í öllum árgöngum um kynbundið og kynferðislegt ofbeldi og áreitni sem hæfir aldri og þroska nemenda.
2. Teymið skal leitast við að tryggja samhæfð viðbrögð starfsfólks með tilliti til ólíkra hópa og ólíkra einstaklinga í tilfellum þar sem börn reyna að greina frá ofbeldi og áreitni. Sérstaklega verði horft eftir merkjum um slíkt í tengslum við umfjöllun sem tengist forvörnum gegn kynferðislegu og kynbundnu ofbeldi og áreiti.
3. Teymið skal vera kennurum og öðru starfsfólki til stuðnings og ráðgjafar varðandi fræðslu og umræðu um kynferðislegt og kynbundið ofbeldi og áreitni og sjá um að tryggja viðunandi þekkingu og þjálfun starfsfólks.
4. Ábyrgðaraðilar teymisins eru skólastjóri og skólaskrifstofa Reykjavíkur.

Í forvarnarteymi Landakotsskóla eru:

Fríða Guðlaugsdóttir náms og starfsráðgjafi

Helga Stefánsdóttir deildarstjóri stoðþjónustu

Ágústa Sól Pálsdóttir félagsráðgjafi frá vesturmiðstöð

Sjöfn Þráinsdóttir sérkennari

Sigríður Alma Axelsdóttir kennari

Mary Rose Gretchen De Jesus skólahjúkrunarfræðingur

Bryndís Helga Traustadóttir forstöðumaður frístundar

Katie Moorman sérkennari alþjóðadeild

Verkfærakista fyrir forvarnarteymi grunnskólanna:

https://stoppofbeldi.namsefni.is/wp-content/uploads/2022/04/forvarnarteymi_grunnskola.pdf

<https://stoppofbeldi.namsefni.is/>

Lausnarteymi.

- Styrkja kennara í daglegu starfi.
- Kennarar geta óskað eftir aðstoð
- Teymið fundar aðra hverja viku
- Í teyminu sitja
 - Deildarstjóri stoðþjónustu
 - Verkefnastjóri stoðþjónustu AþD
 - Kennari með reynslu af kennslu ólíkra aldurshópa
 - Námsráðgjafi
 - Forstöðukona frístundar
 - Kennsluráðgjafi þjónustumiðstöð
 - Skólastjóri.

Áætlun um áfengis- og fíknivarnir

Neysla vímuefna, tóbaks, áfengis og hvers kyns efna af öðrum toga er stranglega bönnuð í Landakotsskóla, á lóð hans og samkomum á hans vegum.

Áfengis- og fíknivarnir

Áfengis- og fíknivarnir taka til almennra forvarna, s.s. gagnvart tóbaki, áfengi, öðrum vímuefnum og annars konar fíkn.

Lögð er áhersla á eftirfarandi:

- Að efla félags-, tilfinninga- og siðgæðisþroska nemenda.
- Að auka þekkingu og skilning nemenda á fíkniefnum og afleiðingum af notkun þeirra. Nemendur eru hvattir til að vera vímuefnalausir.
- Að líta á fíknivarnir sem hluta af margþættu uppeldisstarfi skólans frekar en einangraðan þátt í skólalastarfinu.
- Fylgst er með ástundun nemenda, umsjónarkennarar láta foreldra vita ef ástundun nemenda verður ábótavant.

Starfsfólki Landakotsskóla ber skylda til þess að fræða nemendur og miðla upplýsingum varðandi fíkn. Markmiðið er að draga úr fjölda þeirra sem ánetjast reykingum eða öðrum vímuefnum sem og annarri fíkn. Forvarnarfræðslan fer að mestu leyti fram í kennslustundum þar sem hún er samþætt við það námsefni sem unnið er með hverju sinni en einnig fáum við utanaðkomandi fræðslu reglulega. Öflugt klúbbastarf er í boði fyrir nemendur eftir kl. 14 alla daga.

Leiðir í forvörnum

- Stuðla að jákvæðri sjálfsmynd og heilbrigðum lífsstíl nemenda svo að nemendur verði betur færir um að taka sjálfstæðar ákvarðanir án þess að láta undan félagslegum þrýstingi.
 - **Félagsfærnikennsla á yngri stigum:** Vinir Zippýs er kennt á yngsta stigi. Rannsóknir hafa sýnt að mjög góður árangur hlýst af þessu námsefni í mismunandi menningarumhverfi. Í ljós kom að börnin sem höfðu farið í gegnum námsefnið sýndu greinilega framför í því að takast á við vandamál á jákvæðan hátt (e. coping abilities) samanborið við börn sem ekki fóru í gegnum það.
 - **Vinátta, forvarnarverkefni Barnaheilla,** <https://www.barnaheill.is/is/forvarnir/vinatta>
- Leggja aukna áherslu á úrræði fyrir nemendur í áhættuhópum.
 - **Félagsfærnikennsla á eldri stigum:** PEERS-félagsfærninámskeið á ensku og íslensku, 14 vikna valnámskeið fyrir unglíngastig fyrir og eftir jól. PEERS er ein af fáum gagnreyndum aðferðum sem aðstoða unglíngi við að auka félagsfærni. Rannsóknir hafa sýnt fram á góðan árangur – bættu félagsfærni, tíðari samskipti við jafnaldra og aukna félagslega svörun, minnkaða sjálfsvígshættu, langtímaárangur, minnkað álag á fjölskyldur.
- Gestafyrirlesarar koma reglulega í heimsókn í skólann til að ræða við nemendur í tengslum við annað forvarnarstarf.
- Námsráðgjafi starfar við Landakotsskóla. Nemendur geta leitað til hans og rætt við hann um sín persónulegu mál.
- Hjúkrunarfræðingur hefur fasta viðveru í skólanum og sinnir m.a. forvarnastarfi.
 - Forvarnaefni heilsugæslunnar, 6H, er notað við fræðsluna.

Hvert er hægt að leita þegar vandi steðjar að?

Í Landakotsskóla er starfandi nemendaverndarráð sem bæði foreldrar og börn geta leitað til varðandi nám og líðan sem og erfiðleika tengda fíkn. Fulltrúar í nemendaverndarráði leita til félagsþjónustu, skólahjúkrunarfræðings, læknis og sálfræðings á þjónustumiðstöð.

Viðbrögð við vímuefnaneyslu

Samkvæmt verklagsreglum skóla- og frístundasviðs Reykjavíkur frá 2015:

Ef grunur leikur á að nemandi sé undir áhrifum vímuefna í skólanum/á skólalóð

1. Skólastjóri tilkynnir foreldrum um málið.
2. Skólastjóri tilkynnir málið til Barnaverndar Reykjavíkur og kallar fulltrúa Barnaverndar Reykjavíkur á staðinn ef ástæða er til.
3. Skólastjóri vísar nemanda úr skóla tímabundið meðan málið er útkljáð. Skólastjóra er heimilt, í samvinnu við foreldra, að láta þar til bæra aðila meta ástand viðkomandi nemanda.
 - Ef um brottvikningu er að ræða skal gæta stjórnisýslulaga nr. 93/1993, þ.m.t. andmælaréttar, meðalhófs, jafnræðisreglu og rannsóknar- og upplýsingaskyldna.

Reglugerð nr. 1040/2011 um ábyrgð og skyldur aðila skólasamfélagsins í grunnskólum.

4. Skólastjóri hefur samband við þjónustumiðstöð hverfisins og óskar eftir aðkomu hennar að málinu.
5. Þjónustumiðstöð, skólastjóri, foreldrar og fulltrúi Barnaverndar vinna að því að finna viðeigandi úrræði fyrir nemandann.
6. Teymi stofnað um málið þar sem Barnavernd Reykjavíkur leiðir teymið og ber ábyrgð á vinnu þess. Á meðan unnið er í málinu getur nemandinn verið í heimaskóla, í öðru sérúrræði eða tímabundinni brottvísun.

Ef grunur er um að nemandi hafi vímuefni undir höndum, dreifi eða selji þau í skólanum/á skólalóð

1. Skólastjóri tilkynnir málið til lögreglu.
2. Skólastjóri tilkynnir foreldrum málið.
3. Skólastjóri grípur til tímabundinnar brottvikningar nemanda.
 - Ef um brottvikningu er að ræða skal gæta stjórnábyrgðar nr. 93/1993, þ.m.t. andmælaréttar, meðalhöfs, jafnræðisreglu og rannsóknar- og upplýsingaskyldna.

Reglugerð nr. 1040/2011 um ábyrgð og skyldur aðila skólasamfélagsins í grunnskólum.

Um framhald máls fer samkvæmt niðurstöðu lögreglurannsóknar. Ef lögreglurannsókn leiðir í ljós að um alvarlegt lögbrot hefur verið að ræða fer um framhald málsins samkvæmt eftirfarandi ferli:

4. Fulltrúi Barnaverndar Reykjavíkur kallar til fundar fulltrúa þjónustumiðstöðvar hverfisins, skóla- og frístundasviðs Reykjavíkur, skóla og foreldra viðkomandi nemanda. Aðilar vinna að lausn málsins.
5. Teymi stofnað um málið þar sem Barnavernd Reykjavíkur leiðir teymið og ber ábyrgð á vinnu þess. Á meðan unnið er í málinu getur nemandinn verið í heimaskóla, tímabundinni brottvísun eða í öðru sérúrræði.
6. Finnist ekki viðunandi lausn innan heimaskóla sér skóla- og frístundasvið Reykjavíkur um að útvega nýtt skólaúrræði.

Áætlun gegn einelti

[Microsoft Word - EineltisáætlunLKS LOKA](#)

Forvarnir gegn einelti

Skólinn skal vinna markvisst að forvörnum með því að stuðla markvisst að velferð barna og farsælli skólagöngu þeirra þar sem hugað er að andlegri, líkamlegri og félagslegri vellíðan. Fræðsla til starfsmanna, foreldra og nemenda er mikilvægur þáttur forvarna.

Lýðræðislegt samstarf

Öflugasta forvörnin gegn einelti felst í því að börn læri með skipulögðum hætti að vera saman í leik og starfi þar sem lýðræði, mannréttindi og jafnrétti eru höfð að leiðarljósi. Fræðimenn hafa haldið því fram

að til að sporna við einelti þurfi allir að tileinka sér umburðarlyndi gagnvart samferðafólki sínu, og einkum þeim sem taldir eru á einhvern hátt standa utan hins viðurkennda hóps.

Í viðamikilli sænskri rannsókn á einelti í skólum kom m.a. í ljós að einelti mælist lítið þar sem skólabragurinn einkennist af samvinnu, skapandi starfi, trausti og ábyrgð. Þar ríkja einnig sameiginleg viðhorf starfsmanna til grunngilda í samskiptum, nemendur taka virkan þátt í forvörnum og þeir vinna með starfsmönnum markvisst með gildi.

Menntastefna Evrópuráðsins, Pestalozzi, hefur það að markmiði að skólar séu án ofbeldis. Þar er lítið svo á að nemendur þurfi skipulega þjálfun í samvinnu og samræðu. Þannig þjálfist þeir í að tjá skoðanir sínar, hlusta, taka tillit til mismunandi hugmynda, leita lausna við ágreiningi og deila ábyrgð. Þessi færni er forsenda lýðræðissamfélags, hvort sem um er að ræða bekk, skóla eða samfélagið í heild sinni. Það nægir með öðrum orðum ekki að fjalla um lýðræðislegt samstarf heldur þarf að æfa það skipulega.

Bekkjarfundir

Bekkjarfundir eru fastir í stundaskrá einu sinni í viku hjá öllum bekkjum í Landakotsskóla. Unnið er eftir ákveðnu fyrirkomulagi, fundirnir eru formfastir, kennarinn er hópstjóri og skipar stærstan þáttinn í því að halda gagnlegan bekkjarfund. Kennarar geta nálgast efni á innri vef Landakotsskóla undir á SAMEIGN KENNARA. Ábyrgð: umsjónarkennarar

Aðrir fundir með nemendum

- Lýðræðiskaffi (e. World café) með nemendum á degi mannréttinda barna sem er 20. nóvember. Ábyrgð: skólastjóri, verkefnastjóri og umsjónarkennarar.
- Nemendaráðsfundir einu sinni í mánuði með yngsta, mið- og unglíngastigi. Ábyrgð: Orri Erlingsson á unglíngastigi, Hulda Signý Gylfadóttir á miðstigi og Hera Sigurðardóttir á yngsta stigi.
- Fundir með skólaráði tvisvar á ári. Ábyrgð: skólastjóri.
- Nemenda- og foreldrasamtöl – sjálfsmat nemenda – einu sinni á önn. Ábyrgð: umsjónarkennarar.

Félagsfærnikennsla á yngri stigum

Vinir Zippýs – Vinátta, Fri for mobberi – Art.

Ábyrgð: skólastjóri, námsráðgjafi, forstöðumaður frístundar, umsjónarkennarar.

Félagsfærnikennsla á eldri stigum

PEERS-félagsfærninámskeið. Skylduval í 8. bekk.

Kannanir – Skimanir – Einstaklingsviðtöl

Ábyrgð: umsjónarkennarar.

- Eineltiskönnun: Allir nemendur í október ár hvert.
- Tengslakönnun: Eftir þörfum. Tengslakönnun er mikilvægt tæki til þess að sjá hvaða nemendur eru einangraðir félagslega.

Ábyrgð: skólastjóri, námsráðgjafi.

- Skólapúlsinn: Nemendakönnun annað hvert ár í október og mars. Foreldrakönnun, starfsmannakönnun í febrúar annað hvert ár.
- Leikskólar Reykjavíkurborgar: Viðhorfskönnun fyrir foreldra barna í 5 ára bekk.

Ábyrgð: hjúkrunarfræðingur.

- Skimun um lífsstíl og líðan, einstaklingsviðtöl: Spurningalisti er lagður fyrir 1., 4., 7., og 9. bekk á hverju ári.

Ábyrgð: námsráðgjafi.

- Viðtalstímar hjá námsráðgjafa eru eftir þörfum frá kl. 9:00-16:00 fyrir alla nemendur í Landakotsskóla. Hlutverk námsráðgjafa er að standa vörð um velferð allra nemenda, styðja þá og liðsinna í þeim málum sem snerta nám, líðan og framtíðaráform þeirra. Námsráðgjafi er talsmaður nemenda og trúnaðarmaður. Hann er bundinn þagnarskyldu um einkamál þeirra.
- Starfsmenn eru vakandi fyrir því að einelti getur komið upp og skulu vera tilbúnir til að bregðast strax við verði þeir vitni að slíku og koma upplýsingum á framfæri við viðkomandi umsjónarkennara. Ábyrgð: allir starfsmenn.
- Lögð er áhersla á að í kennslustundum eru nemendur á ábyrgð kennara þar til kennslustund lýkur, á þeim tíma eiga nemendur ekki að vera eftirlitslausir. Ábyrgð: skólastjóri.

Starfsfólk

- Nýir starfsmenn fá fræðslu um stefnu skólans varðandi aga- og eineltismál, kennarar fá þjálfun í notkun bekkjarfunda.
- Tvisvar á vetri er sérstaklega farið yfir eineltisáætlun skólans á starfsmannafundum.
- Gerð er grein fyrir framgangi eineltismála á vinnustaðafundum og starfsmenn þannig upplýstir um hvaða vinna fer fram og hverju þarf að hafa vakandi auga með í nemendahópnum. Ábyrgð: skólastjóri.

Foreldrar/Forráðamenn

- Skólinn beitir sér fyrir samstarfi við foreldra/forráðamenn, þ.e. að foreldrar/forráðamenn hvers bekkjar þekkist og kynnist í starfi með börnunum, s.s. á bekkjarkvöldum. Ábyrgð: umsjónarkennarar/foreldrafélag.
- Forráðamenn fá upplýsingar um stefnu skólans í eineltismálum, nýir í hópnum fá fræðslu um stefnu skólans að hausti eða við upphaf skólagöngu barns. Ábyrgð: skólastjóri.
- Foreldrar/forráðamenn skulu hafa greiðan aðgang að stefnu skólans í eineltismálum á heimasíðu skólans. Auk þess er áætlunin kynnt fyrir foreldrum á kynningarfundum á haustin.
- Forráðamönnum er bent á að vera vakandi yfir líðan, námi og félagslegri stöðu barna sinna.
- Forráðamenn nemenda skulu gæta hagsmuna barna sinna.
- Forráðamenn nemenda hafa náð samráð við starfsfólk skóla, fylgjast með skólagöngu barna sinna og veita þær upplýsingar sem kunna að skipta máli fyrir skólastarfið og velferð barnanna. Foreldrum ber að greina skólanum frá þeim þáttum sem kunna að hafa áhrif á námsframvindu, ástundun og hegðun, s.s. um vanlíðan barna sinna og áföll sem gætu haft áhrif á skólagöngu þeirra, sem og þegar breytingar verða á högum þeirra og aðstæðum.

